

pričakovalo in navdušeno spremljalo v cesarski grad. H kronanju so vsi cesarji, kralji in republike celega sveta poslali sijajnih dvornikov čestitat. Takšnega kronanja carjevega še Rusija do sedaj ni videla. — Turški sultan začel je Rusom vojno odškodnino plačevati, katero je uže 5 let dolžen. V Egiptu imajo uže več let Sueški kanal, po katerem ladije vozijo iz Srednjega v Rudeče morje pa sedaj hočejo še eden takšni kanal izkopati, samo prepirajo se kde? Nekteri celo svetujejo skoz Sveto deželo in dalje od Mrtvega do Rudečega morja kanal napeljati. — Od papeža je kardinal Vanutelli poslan v Moskvo, da ruskemu carju čestita; Italjani so zaradi Tunisa na Francoze tako jezni, da so se z Bismarkom nekako zvezali in Avstriji približali. — Francozi so zasedli deželo Loangho in segajo tudi po velikem otoku Madagaskar pa tukaj se jim prebivalstvo postavi v bran. — Angleži so na Irskem dali več morivcev vicekralja obesiti ali na več let v težko ječo zapreti, to pa Irce še huje draži. Še na papeža nečejo poslušati, ki jih opominja, naj ostanejo na postavnjej poti v borbi za narodnost! — V Severni Ameriki prigodila se je zopet velika nesreča, vihar vrtnec oškodoval je mnogo mest in vasij, da je veliko ljudij mrtvih.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

II. Do XVII. stoletja. V štirinajstem stoletji se je prikazala kuga v Evropi prvokrat v svoji pravi strahoti, kajti v 6 letih je podavila 25 milijonov ljudi. Na slov. Štajersko je sicer prišla že l. 1337, a takrat še ni morila tako strašno, kakor l. 1348. To leto je bilo za našo domovino zares osodepolno. Začelo se je z najhujšim potresom, kar ga je naša zemlja slovenska bila doživela. Od 25. prosinca se je zemlja 8 dni, po drugih poročilih celó 6 tednov tresla tako močno, da so ljudje omamljeni v nezavest padali od samega strahu in se je po Kranjskem, Koroškem in Štajerskem podrlo 40 gradov in mest. Velika gora Dobrač na Koroškem se je razpočila in zasula 10 vesnic s prebivalci vred. Hitro potem se je v naši domovini prikazala „črna smrt.“ Najpred je morila na Murskem polji, proti jeseni pa je prek Slovenskih goric prišla tudi na Dravsko polje. Prihodnje leto se je širila zmiraj dalje in je morila v nekterih vesnicah tako strašno, da je bila občna misel, da po potopu sveta še ni bilo tolike morije, kakor takrat. Brez pastirja je hodila živina klaverno po travnikih, kajti so pomrli tu in tam vsi prebivalci. Ko so ljudje videli, da vsa človeška pomoč nič ne

pomaga, obrnili so se k Bogu in so delali očitno pokoro. Možki so se zbirali v velikih procesijah in so bosonogi in brez srajce hodili v cerkve. Peli so zelo genljive pesmi od trpljenja Kristusovega in Matere božje in klicali svetnike na pomoč. Pri nekterih kapelah in križih so postali in so z bodečimi šibami bičali eden drugega tako močno po golem hrbtu, da je kri iz ran le kar curljala. Žene so doma molile in se med seboj do krvavega bičale. Tako bičanje je trajalo od sv. Mihela do velike noči. Ko pa kuga pri vsem tem ni prenehala, ampak je morila še na dalje brez vsega vsmiljenja, se je polastil ljudi strašen obup. Nekteri so se vlegli živi v grobe in so čakali ondi smrti.

V drugi polovici štirinajstega stoletja je bilo nekoliko boljše, dasiravno še so imeli nekteri semtertje kugo, ker ni več morila tako strašno. L. 1353 so jo imeli v Ptuj¹⁾, l. 1358 v Podsredi in l. 1385 pa v mariborski okolici²⁾. Koliko jih je po teh krajih podavila, nam ne pove nobeno poročilo. Kakor se je to stoletje začelo slabo, tako se je tudi končalo slabo, kajti l. 1396 so prihruli Turki prvokrat na slovensko zemljo. Izropali in zapalili so mesto Ptuj in v sužnost gnali več tisoč Slovencev.

V petnajstem stoletji imamo le od druge polovice gotova in razumljiva poročila o kugi. V tem stoletji je življenje bilo v obče žalostno. Premnogokrat so prišle v našo domovino kobilice, za njimi so nastopila slaba leta z lakoto, povrh je prišla še vojska in slednjič tudi kuga.

Dasiravno je kuga po Koroškem, Kranjskem in tudi po Štajerskem morila že l. 1449, se je doba britkosti za našo domovino začela še le l. 1472. V začetku tega leta se je prikazala zvezda repatica z rudečim ognjem in dolgim repom, potem je pa tri leta bila velika suša in huda lakota, za katero je v malo tednih umrlo 1000 ljudi. Posebno l. 1473 je solnce tako silno pripekalo, da so se semtertje gozdi vžgali in so vsahnili vrelci, potoki in reke. Po nekterih krajih so morali vodo za drag denar kupovati: — toliko obilneje so pa tekle zato solze britkosti, kajti prirazbijali so Turki na Štajersko in napravili mnogo škode, pri odhodu pa še zapustili v spomin — kugo. Celje, slov. Gradece, Vitanje, Konjice, Velenje, Šalek in drugi kraji so imeli od obeh velikih trpeti. L. 1474 ali pa že l. 1447 je morila kuga brž ko ne tudi v gornjegradski okolici, kajti ondotni prebivalci so postavili na Stražah cerkev v čast sv. Barbari, katero ljudje že od nekdanj kot priprošnico v smrtni nevarnosti in kugi zelo častijo.³⁾ Najhujše je bilo l. 1480 za celo deželo. Turki in Madjari so ropali in požigali hiše, kobilice so žrle in pokončevale polja, kuž-

¹⁾ Ferd. Raisp, Pettau.

²⁾ Dr. Puff, Marburg II. 86.

³⁾ Orožen, das Dekanat Oberburg, 84.

ne bolezni so pa morale ljudi in živali. Tudi v letih 1481, 1486, 1488, 1491 in 1495 so se po nekaterih krajih naše domovine prikazale zelo nalezljive bolezni.

Kar zadeva šestnajsto stoletje, sme se reči, da ni bilo boljše od prejšnjih, kajti tudi ono je prineslo v naše kraje različne nadloge — med njimi kugo. Že leta 1519 se je prikala v Ptuj, l. 1521 in 1523 pa tudi v drugih krajih. Toda takrat še ni davila tako strašno, kakor l. 1529. Kar takrat ni končal in v sužnost tiral divji Turk, vzela je kuga. Prelepe slovenske gorice so postale tužno mrtvišče, kajti so zgubile večino prebivalcev. Še den dnešnji nam kažejo kamenati spominki prostore, kamor so za kugo umrle pokopali. Take križe najdeš pri sv. Ilji, zgornji sv. Jungerti, okoli Jarenine in sv. Lenartu, pri sv. Jurji na Goričkem, sv. Jakobu, sv. Benediktu, sv. Antonu itd. V tem letu so po Slovenskem bile vpeljane bratovščine sv. Boštjana, da bi po njegovi prošnji kuga prenehala. Tudi češčenje sv. Roka in 14 pomočnikov se je širilo po naši domovini in kuga je za nekaj časa prenehala. L. 1542 se je pa ne le na Nemškem, ampak tudi na gorjem in spodnjem Štajerskem zopet prikazala. V celjski okolici — pred vsem tik krajske meje morala je hudo razsajati, ker je večina grajščakov pobegnula. Tudi prihodnje leto je se morila okoli Maribora. Na potu, ki iz Maribora v Kamco pelja, imel je nek križ do najnovejših časov letno številko 1543 in ondi se je kazala tudi jama, v katero so za kugo umrle pokopali. (Dalje sledi.)

Smešnica 21. Barusast deda prištorklja k brivcu v sobo pa se začudi, ko zagleda ondi svinjče. „Za božjo voljo, mislite tukaj svinjče klati?“ vpraša brivca. Ta mu pa odgovori, da svinjeta ne misli klati, ampak da se na njem novi učence briti uči.

Razne stvari.

(Svitli cesar) obiščejo tudi Slovensko Bistrico in takrat predstavi poslanec g. dr. Radaj deputacijo slovenskih županov, načelnikov krajnih šolskih svetov in cerkvenih ključarjev. Tako so kmetje zbrani v nedeljo 20. t. m. v Nendlnovi gostilnici sklenoli. Ob enem predložijo slovensko-nemško adresno, v kateri se zahvalijo za vse darove cesarjeve in prosijo, naj se postavi kosarna v Bistrici za 3 eskadronce. Gospod dr. Radaj je vse vže c. k. namestniku najavil, kar je potrebno, drugače se deputacije ne smejo predstavljati. Poslanec g. Radaju gre hvala, da je reč o pravem času sprožil.

(Od cesarja) potrjeni so gospodje Jan. Kukovec kot načelnik, č. g. Šrol kot njegov

namestnik, Fr. Kocmut kot načelnik in grof d' Avernas kot njegov namestnik pri dotičnih okrajih, Ljutomerskem in gornje-radgouskem

(Huda pasterka) Andrej Divjak in M. Letonja v Zavrči sta baje očih Andr. Vinšeka v kajšo zaprla in jo užgala, da je stavec zgorel. Prvi se je hotel davanja užitka znebiti, drugi pa bi rad bil vinograd podedoval.

(V Cmureškem okraji) je poštar Schweighofer načelnik, A. Werk, oskrbnik v grajščini Bruunsee, pa njegov namestnik, v Radgoni pa imata poštar Rother in notar Fuhrmann ista dostojanstva.

(G. Dan. Ramuta) pri sv. Martiau pod Wurmbergom daleč slovi kot izvrsten sadjerejec. V Gradei je prejel v cvetličnej razstavi sreberno svetinjo.

(Deputacijo) k cesarju izvolili so v Celji zastopniki občin v okrajih celjskem, laškem, vranskem, gornjegrajskem, šoštanjskem, slov. graškem in šmarijskem. Izvoljenih je 12 iskrenih Slovencev. Voditelj jim bo daleč kot slovenski domoljub znani g. Lipold, župan v Mozirji.

(V Cezanjevcih) pri Ljutomeru so Alojziju Gorjaku konji všli, mož padne z voza tako nesrečno, da omolkne in v dveh urah v sv. olje položen dušo izdihne. Mladi mož je bil priden gospodar, izvrsten konjerejec in zvest Slovenec. Petletnemu otroku pa se ni nič zgodilo, čeravno je z voza palo. Enega konja so dobili v Šavnici s kolami vred, drugega pa v Lukavcih.

(Ptujski rogovileži) so povabili 250 kmetov, a dobili samo 80 vimčarjev in znanih nemškutarjev, ki se nikoli ne bodo poboljšali; tujecev je po železnici se pripeljalo 150. Sprevod je štel samo 400 ljudi. Zvečer je bilo iz med njih mnogo pijanih.

(V črne bukve) pridejo dnes Slatinski gladovnjaki Janež Stonšek, Miglič, Lešnik, Ig. Čmurešek, Jan. Conč, Peter Tramšek in Vrbovšek. Miglič misli, da se Slatinskim gospodom prikupi, ako nemškutari pa toti gospodje ne bodo dolgo tam „regirali.“ On in Čmurešek sta goreča pristaša „Lizjakova“! V Ptuj so jedli, pili in viržinije kadili Slovincem v sramoto!

(Javno zahvalo) izreka g. Franc Rošker, nadučitelj v Lembahu, darovnikom Mariborskim in Lembaškim za darove v bogim učencem naklonjene.

(Z Dobrne) nam poročajo, da se z „Gospodarjevim“ dopisom v št. 20 čuti zadet tamošnji občinski tajnik. V potolažbo mu bodi povedano, da v dopisu ni bil nikdo razglašen po imenu. Zadeva merila je le proti izmišljenemu poročilu v ektranemškeji „Wacht“! Kdo je pa neimenovani dopisnik celjskemu listu, to nam je deveta skrb. Naš dopis potegoval se je samo za resnico, imenoval ni nobene osebe.